

GAVÀ
DESAPAREGUT

GAVÀ

DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: març del 2015

© Assumpció Gabernet Tejedor, dels textos

© Benet Solina García, dels textos

© Diversos autors, de les fotografies

© Lucien Roisin, VEGAP (Barcelona, 2015),
dels drets de les fotografies i postals
de Lucien Roisin

© Editorial Efadós, d'aquesta edició

Carrer d'Edison, 3 · Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

© Editorial Efadós, de la col·lecció
Catalunya Desapareguda

Idea original, disseny i fotocomposició: Editorial Efadós

Assessorament lingüístic: Neus Doncel Saumell

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org.

ISBN 978-84-15232-88-9

DL B 7903-2015

Imprès a Catalunya

Fotografia de la coberta: **AUTOR DESCONEGUT / SOCIETAT GENERAL D'HULES, SA**

GAVÀ

DESAPAREGUT

Centre d'Història de la Ciutat de Gavà

 efadós®

 **Ajuntament
de Gavà**

Els RECORDS INESBORRABLES

Assumpció Gabernet i Benet Solina

El llibre que teniu a les mans forma part de la col·lecció Catalunya Desapareguda i és una iniciativa de l'editorial Efadós. Es tracta d'una selecció de les imatges més representatives de l'obra *L'Abans. Recull gràfic de Gavà (1880-1965)*, que va veure la llum l'any 2002. La tria de les imatges i la redacció dels textos que les acompanyen han estat a càrrec d'Assumpció Gabernet i de Benet Solina.

Gavà desaparegut recopila en 160 imatges el testimoni fotogràfic d'un temps que ja no tornarà, d'un Gavà en blanc i negre que ens ajuda a descobrir el poble de la nostra infantesa, dels nostres pares, avis i besavis. Gavà té una història mil·lenària que ha deixat empremta en els murs del castell d'Eramprunyà, en les masies del terme i en els carrers de la població. Va ser, però, a partir de finals del segle XIX, amb la dessecació dels aiguamolls, i la consegüent intensificació de l'agricultura a la

plana deltaica, amb l'arribada del ferrocarril (1881) i de l'electricitat (1909), i amb la instal·lació de les primeres indústries –la bòbila dels Querol (1902), la companyia Roca Radiadors (1917), Manufactures Serra i Balet (1927), Manufactures de la Seda (1929) i Sociedad General de Hules (1931)– quan es van produir importants transformacions.

El desenvolupament econòmic va comportar l'augment de la població, el creixement urbanístic i molts canvis socials i culturals. S'obren nous carrers i es creen nous barris. S'inauguren nous equipaments, com l'edifici de l'Ajuntament (1927), les escoles noves (1933) i el mercat de la plaça (1935). Neix un ric moviment associatiu que afavoreix la creació d'entitats com l'Ateneu Popular de Gavà, el cafè del Centre, l'ALDEG o la Unió de Cooperadors, i la continuació d'altres, com la Societat Coral La Igualtat. El clima cultural va estar marcat per nous corrents. El cinema ensenyava al públic nous costums i formes de vida, s'imposava l'arquitectura funcional, l'esport s'havia convertit en un espectacle de masses i triomfaven el futbol, el ciclisme i la boxa.

Després del parèntesi que va representar la Guerra Civil (1936-39), el règim va imposar un nou model de societat que arribava a totes les

AUTOR DESCONEGUT / FONS JOSEP CORBALAN CASTILLO

LA RAMBLA

La rambla de Joaquim Vayreda la primera dècada del segle XX. El tram que comprèn la rambla de Vayreda s'obre el 29 de desembre del 1881, el mateix dia de l'arribada del tren a Gavà. El passeig és de terra, no està il·luminat i és una via poc transitada. Al fons s'hi distingeix l'estació del ferrocarril.

CASA PLANAS I CREHUET

La casa Planas i Crehuet —edifici d'estil neoclàssic de l'any 1859—, a la plaça Major, la dècada dels quaranta. Adossada a la casa s'hi va construir la primera font pública de Gavà, que canalitzava l'aigua de la mina de can Tries. A la planta baixa hi ha la cansaladeria de ca la Clara.

esferes de la vida: la política, la laboral, l'escolar, la cultural, la del lleure... Es van implantar nous costums i un nou sistema de valors.

La postguerra va ser llarga i dura. El país s'havia de reconstruir i mancava de tot, des d'aliments i combustible fins a matèria primera per a la indústria. Les jornades laborals eren interminables i els sous, escassos. Però, com que tot no havia de ser treballar, la difícil vida quotidiana de la postguerra va convertir l'esbargiment en una veritable forma d'evasió. Les classes populars trobaven aquesta via d'escapament en el cinema, el ball, la ràdio o el futbol. A Gavà s'introdueixen el bàsquet, l'handbol i el beisbol. Equipaments com el Centre Cultural o can Sellarès oferien una àmplia oferta d'activitats culturals i esportives. La proximitat de Gavà a Barcelona, l'elevada oferta de sòl industrial i urbà, i l'expansió de la metal·lúrgia

van estimular l'arribada d'immigrants. El poble anava creixent, es dibuixaven nous barris i s'edificaven els primers blocs de pisos.

A poc a poc, l'augment del nivell de rendes del conjunt de la població, juntament amb els efectes mimètics del turisme, van propiciar un canvi profund dels costums. El guany de mobilitat que va representar l'utilitari va desenvolupar la pràctica social del cap de setmana i el fenomen paral·lel de la segona residència. Els temps estaven canviant.

Els temps canviaven i, amb ells, les persones. Fullejant aquest llibre podrem realitzar un viatge en el temps que ens portarà des del Gavà de finals del segle XIX fins al Gavà del 1965. Una crònica del dia a dia que recull l'activitat laboral, escolar, familiar, esportiva, festiva, social i cultural. Una passejada per la quotidianitat, en què els homes i dones que la integren són els veritables protagonistes a través de la fotografia. Els éssers humans tenim curiositat per conèixer el món que ens envolta i per conèixer el nostre passat i el de la nostra societat. La imatge evoca el record i ens transporta a un temps i a uns fets que ens aporten dades sobre els nostres orígens, sobre la nostra identitat. L'àlbum familiar és un dels objectes més preuats per a qualsevol persona.

El resultat és una obra d'una gran qualitat, amena i interessant, que té el mèrit d'haver implicat una bona part dels habitants de Gavà; una obra que no hauria estat possible sense la col·laboració desinteressada dels gavanencs i gavanenques que han volgut compartir les seves fotografies familiars, els seus records i vivències, i que han contribuït a fer de *Gavà desaparegut* una realitat.

LA IGUALTAT

Acte d'homenatge a Josep Anselm Clavé organitzat per la Societat Coral La Igualtat l'any 1952, al qual assistiren altres corals, com la Societat Coral del Penedès i el cor de Viladecans, i un gran nombre d'espectadors. L'inspirador de la coral gavanenca va ser Josep Anselm Clavé.

GAVÀ, ANYS TRENTA

Panoràmica de Gavà pels volts del 1933. A inicis de la dècada, el municipi incrementa molt la seva població a causa de la intensificació dels cultius al delta i de la instal·lació de fàbriques. Al centre de la imatge, l'antiga església de Sant Pere i, a l'esquerra, les Escoles Graduates Salvador Lluç.

MARTÍ SABATÉS / FONS NÚRIA SABATÉS FERRER

ESGLÉSIA VELLA

L'antiga església de Sant Pere de Gavà cap al 1933. L'edifici, que va ser construït el segle XVII, barrejava diferents estils arquitectònics i va ser incendiat el 1936, quan va esclatar la Guerra Civil. En aquella època se'n feia càrrec mossèn Balví Cuscó i mossèn Joaquim Massuet.

GAVÀ VIST DES DEL CAMPANAR

Vista parcial del poble presa des del campanar de l'església de Sant Pere els anys trenta. El poble creix, augmenta la població, s'obren nous carrers i es creen nous serveis. A l'esquerra, l'edifici de la rectoria i, al fons, el carrer de Sant Pere i l'inici del carrer de Sant Nicasi.

AUTOR DESCONEGUT / Fons FAMILIA SOLÉ-RIGOL

AUTOR DESCONEGUT / Fons MARGARITA PARES PORTELL

LA RAMBLA, PUNT DE TROBADA

Vista parcial de la Rambla a l'altura de la casa Brunet, on hi havia la ferreteria La Barcelonesa, la dècada del 1930. La Rambla s'ha convertit en un punt de trobada on es va a comprar i a fer vida social. A la cantonada amb el carrer de la Indústria s'hi distingeix la seu d'Esquerra Republicana.

AUTOR: DESCONEGUT / FONS: MARGARITA PARES PORTELL

AUTOR DESCONEGUT / FONS FAMILIA CALLAO-VILA

AUTOR DESCONEGUT / FONS FAMILIA FERRI-ANGUERA

ESTACIÓ

Vista de l'estació de Gavà, inaugurada el 28 de desembre del 1881. L'arribada del ferrocarril va representar un important canvi econòmic per a la població i va facilitar la instal·lació d'indústries. Davant de l'edifici s'instal·là una marquesina que aixoplugava els viatgers els dies de pluja.

FERROVIARIS

Treballadors del ferrocarril davant de l'estació l'any 1923. S'hi identifica Antonio Mendoza, el guardaagulles de Gavà i un dels primers murcians que van arribar al poble. A la façana de l'edifici es veu la campaneta que es feia sonar per avisar els viatgers que el tren estava a punt de sortir.